

„Iławianie są bardzo ciekawi wyspy i wszystkiego, co z nią związane”. Rekordowe zainteresowanie spacerem po Wielkiej Żuławie

data aktualizacji: 2022.06.27

Ogromnym zainteresowaniem cieszył się spacer po Wielkiej Żuławie zorganizowany przez radnych miejskich Michała Młotka i Dariusza Paczkowskiego. Udział wzięło w nim ponad 250 osób. - Tak duża frekwencja na spotkaniu cieszy, bo pokazuje, że iławianie są bardzo ciekawi wyspy i wszystkiego, co z nią związane - mówi Michał Młotek.

Jak się okazało, dla większości uczestników niedzielnego spaceru była to pierwsza okazja, by odwiedzić Wielką Żuławę. I z pewnością nie ostatnia, bo organizatorzy, **po wielu sygnałach od iławian**, którym nie udało się dotrzeć na wyspę, **zapowiedzieli, że wybiorą się na Wielką Żuławę raz jeszcze. I niedługo, bo już w lipcu.**

Tymczasem niedzielny spacer po Wielkiej Żuławie był już czwartą wyprawą po Iławie zorganizowaną w ramach nowej „Historii jednej ulicy” - cyklu wypraw będących kontynuacją popularnej serii spacerów, organizowanych przez Michała Młotka i Dariusza Paczkowskiego od 2015 roku. Była to też druga wizyta regionalistów na iławskiej wyspie. Poprzednia miała miejsce 24 czerwca 2018 roku. Wtedy odzew mieszkańców na zaproszenie na wyspę także był duży.

Wyspa jest częścią Iławy

Wyspa Wielka Żuława to jedna z szesnastu wysp znajdujących się na Jezioraku. Jest największą śródlądową wyspą w Polsce. Jej powierzchnia wynosi aż 82,4 ha. To dokładnie 1/26 część całej powierzchni Iławy. Warto wiedzieć, że Wielka Żuława jest częścią Iławy – cały jej obszar znajduje się w granicach administracyjnych miasta. Wyspa, z wyjątkiem kilku funkcjonujących na jej obszarze ośrodków wypoczynkowych, jest niezagospodarowana. Komunikacja z lądem zapewniona jest przez prom.

Uczestnicy niedzielnego spaceru wybrali się na wyspę promem i motorówkami. Prom pływał trzy a motorówki łącznie kilkanaście razy, by przeprawić na wyspę wszystkich chętnych iławian.

W południowo-wschodniej części wyspy znajdują się relikty średniowiecznego grodziska, które funkcjonowało w tym miejscu od XIII do XV wieku. Powstało zatem jeszcze przed lokacją Iławy, która miała miejsce w **1305 roku. Najwyższy punkt grodziska znajduje się na wysokości 116,8 m. n.p.m., czyli około 17 metrów nad taflą Jezioraka.**

W ostatnich latach na wyspie, w miejscu, w którym znajduje się grodzisko, prowadzono intensywne prace archeologiczne. Wśród najbardziej interesujących znalezisk znalazły się zabytki z okresu średniowiecza, w tym grot bełtu kuszy, kłódka, ostroga, klucz, nóż, topór, części odzieży, okucia oraz liczne fragmenty dzbanów i garnków i innych przedmiotów codziennego użytku.

Zdaniem naukowców grodzisko na wyspie jest pozostałością po najstarszym osadnictwie krzyżackim w okolicach Iławy. Na wyspę prowadziły wtedy drewniane mosty, których istnienie potwierdziły badania archeologiczne. Funkcję drewniano-ziemnego grodu przejęła z czasem inna budowla, najpewniej zamek, który wybudowano na wyspie. Istnienie murowanej budowli na wyspie potwierdza plan Jezioraka z 1620 roku.

Pozostałości grodziska od 1986 roku wpisane są do rejestru zabytków.

W niedzielnym spacerze po wyspie udział wzięło ponad 250 osób.

Filmowa wyspa

W 1974 roku miała miejsce premiera filmu „Gniazdo” w reżyserii Jana Rybkowskiego. Film ukazywał początki państwa polskiego. W „Gnieździe” wystąpiło wielu znakomitych polskich aktorów, w tym **Wojciech Pszoniak, Wanda Neumann, Franciszek Pieczka, Kazimierz Wichniarz, Ryszard Pietruski i Krzysztof Kowalewski**. Scenariusz do filmu napisał Aleksander Ścibor-Rylski, a konsultacją historyczną zajęli się dwaj wybitni naukowcy polscy: mediewista prof. Aleksander Gieysztor oraz historyk wojskowości prof. Andrzej Nadolski.

Część zdjęć do filmu powstawała w Iławie, właśnie na wyspie, gdzie zrekonstruowano gród drewniany i podgrodzie. Na potrzeby filmu wyspę połączono z lądem drewnianym mostem, który po kilku latach został rozebrany.

Widok na filmowe grodzisko i przeprawę mostową z zachodniego brzegu Jezioraka (fot. Jan Jasiński).

Ekipa filmowa na czas zdjęć zamieszkała w Iławie. Aktorzy spacerowali po Iławie, spotykali się z mieszkańcami. W trakcie zdjęć, ale też po pracy, w czasie prywatnych spotkań towarzyszył im iławski fotografik Czesław Wasiłowski. Dwadzieścia unikalnych zdjęć z 1973 roku, dokumentujących powstawanie filmu „Gniazdo”, zobaczyć można było w 2014 roku podczas wystawy zorganizowanej z okazji 40-lecia powstawania filmu. Wtedy Iławę odwiedziła też Wanda Neumann, filmowa Dobrawa.

- **Wielu iławian z sentymentem wspomina czas, w którym powstawał film** - mówił Dariusz Paczkowski. - **Znam osoby, które statystowały przy tej produkcji** - dodał. Kilka takich osób wzięło też udział w niedzielnym spacerze. Podczas wyprawy zdecydowały się podzielić wspomnieniami z tamtego czasu.

Plan na wyspę

Pierwsze powojenne plany zagospodarowania wyspy powstały w 1959 roku. Autorem pierwszej koncepcji był znany architekt i urbanista związany z Iławą **Mieczysław Hoffmann**, który - **poza budową ośrodka wczasowego, zespołu kempingów i przystani - proponował stworzenie wielkiego dywanu kwiatowego i łąk kwietnych.**

Pomysły Mieczysława Hoffmanna wykorzystał Powiatowy Zespół Urbanistyczny w Iławie w 1972 roku. Był to ciekawy czas dla Iławy - to wtedy powstał Ośrodek Turystyki Wodnej PTTK, wcześniej przebudowano plażę miejską przy ulicy Chodkiewicza, w 1969 roku otwarto legendarną Czaplę. - **Ta aktywność dawała nadzieję, że uda się wprowadzić turystykę na wyspę w sposób zorganizowany** - mówił uczestnikom spaceru Michał Młotek. - **Już wtedy dostrzegano jej walory i potencjał** - dodawał.

W projekcie z 1972 roku przewidziano na wyspie aż 3500 miejsc noclegowych. Nie przewidywano za to budowy mostu. Zimą transport miał odbywać się po lodzie, po specjalnym zimowym moście.

Równolegle trwały pierwsze poważne prace projektowe. Realizowało je Biuro Projektów Budownictwa Ogólnego w Warszawie. Efektem tych prac była kompleksowa wizja architektoniczna ośrodka na wyspie. **Zespół architektów z Warszawy zaproponował** zmiany w stosunku do koncepcji Powiatowego Zespołu Urbanistycznego. Przede wszystkim **założono komunikację z łądem mostem od strony zachodniej i kolejką linową, która miała być dodatkową atrakcją dla turystów.**

Pomysł budowy mostu w przebiegu zaproponowanym przez warszawskich architektów został zrealizowany przez ekipę filmu „Gniazdo”. Postępujący regres w gospodarce sprawił jednak, że przerwano prace projektowe i zaprzestano dyskusji o zagospodarowaniu wyspy.

Nadzieje odżyły ponownie w 1990 roku, gdy wyspą zainteresował się architekt polskiego pochodzenia Władysław Otton Biernacki-Poray. Zaproponował on realizację na wyspie wielkiego ośrodka rekreacyjnego. **Projekt przewidywał budowę hotelu na 1000 miejsc, centrum kongresowego, ośrodka rehabilitacji medycznej, kasyna oraz klubu golfowego i jeździeckiego. Komunikację z łądem miał zapewnić most oraz kolej linowa.** W realizację projektu miał zostać zaangażowany kapitał z Kuwejtu, jednak starania te zakończył wybuch I wojny w Zatoce Perskiej.

Temat Wielkiej Żuławy powracał w późniejszych latach jeszcze kilka razy, po raz ostatni poważnie wyspą zainteresowano się w 2008 roku, gdy do władz miasta zgłosiła się spółka Baltica Project Management. Ówczesne władze Iławy nie zdecydowały się jednak na sformalizowanie tamtej współpracy.

Obecnie nie ma gotowych planów i koncepcji zagospodarowania wyspy, a wśród mieszkańców Iławy można usłyszeć różne propozycje wykorzystania jej potencjału. Część osób uważa, że w ogóle nie należy zagospodarowywać wyspy, część, że należy ją wykorzystać wyłącznie na potrzeby mieszkańców, część iławian stoi na stanowisku, że powinny zostać zrealizowane na jej terenie inwestycje turystyczne lub inne, które dadzą miejsca pracy, zasilą miejski budżet i stworzą Iławie nowe szanse rozwojowe.

- Wielka Żuława to jedna z najbardziej atrakcyjnych lokalizacji inwestycyjnych w Polsce, która daje Iławie przewagę nad innymi ośrodkami turystycznymi – mówił uczestnikom spaceru Michał Młotek. **- W mojej ocenie część wyspy powinna zostać zagospodarowana, ale pod pełną kontrolą i w pełnym porozumieniu z miastem. Należy też pracować nad rozwiązaniem problemu komunikacji z wyspą. Oczywiście, na Wielkiej Żuławie musi znaleźć się miejsce dla mieszkańców Iławy. Wyspa jest jedna, dlatego jakiegokolwiek decyzje powinny zapadać w pełnym porozumieniu z iławianami** – dodał.

Dariusz Paczkowski opowiada uczestnikom spaceru legendy związane z wyspą. W tle panorama Iławy.

Organizatorzy spaceru dziękują właścicielom ośrodków wypoczynkowych Bosman i Barakuda za umożliwienie wejścia na teren ośrodków podczas niedzielного spotkania. - **Szczególne podziękowania składamy Łukaszowi Pawlakowi, właścicielowi ośrodka Bosman, za pomoc w sprawnym i bezpiecznym przetransportowaniu uczestników wyprawy na wyspę i z powrotem** - mówi Dariusz Paczkowski.

Kolejny spacer po Iławie w ramach nowej „Historii jednej ulicy” odbędzie się we wrześniu. Tym razem Michał Młotek i Dariusz Paczkowski zaproszą iławian na spacer po ulicach Mazurskiej i Chodkiewicza. Wcześniej, bo jeszcze w lipcu, iławianie, w związku z dużym zainteresowaniem, będą mieli szansę raz jeszcze wybrać się na Wielką Żuławę.

Źródło:

<https://www.infoilawa.pl/aktualnosci/item/67959-ilawianie-sa-bardzo-ciekawi-wyspy-i-wszystkiego-co-z-nia-zwiazane-rekord-owe-zainteresowanie-spacerem-po-wielkiej-zulawie>